

Mensen denken dat het leven leuker wordt door verhalen. Dat is ook wel waar, maar het is niet het punt. Het wordt zinloos zonder verhalen. Zin bestaat uit zinnen. De woorden die het verhaal vertellen, leggen een geruststellend verband van oorzaak en gevolg over de lukrake feiten en gebeurtenissen. Mensen snakken naar plot omdat een plot de ondraaglijke en onbehapbare chaos in het ondermaanse reduceert tot de menselijke maat en tot een keten van initiatieven en consequenties die een mens vermag te bevatten. Een plot geeft een idee van controle, herkomst en bestemming, oorsprong en richting.

LEONARD ILJA PFEIJFFER, *Hotel Europa*

Voorwoord

Elk leven, groot of klein, verdient het om verteld te worden. Dat klinkt misschien wollig. Maar het is het o zo belangrijke uitgangspunt van *Relaas*, onze steeds groeiende collectie waargebeurde verhalen, verteld door de mensen die ze zelf hebben meegemaakt.

Iedereen leeft verhalen bij elkaar. Je moet ze alleen weten te vinden bij jezelf, ze herkennen, ze naar waarde kunnen schatten en willen delen met wie ernaar wil luisteren. *Relaas* wil daarin de katalysator zijn. Door verhalen te vangen en te kneden, door de vertellers te begeleiden, door de verhalen de juiste kruiding te geven en door ze uiteindelijk los te laten en af te leveren op ons intieme podium.

Graaf eens diep in je eigen geheugen. Hoort er geen geweldig verhaal bij je eerste kus, positief of negatief? Weet je nog, die keer dat de tijd leek stil te staan, de seconden minuten werden, de minuten uren? Toen je kampioen werd, en hoe plezant dat was? Die keer dat je ongelofelijk veel pech had? En welk gerecht heeft voor jou een speciale betekenis? Welke geur herinner je je uit je kindertijd, en waarom? Wanneer vertelde je voor het laatst een leugentje om bestwil? En waar was je vroeger bang van, maar kan je nu om lachen? Het zijn maar enkele van de vragen die we als verhalencoaches van *Relaas* aan onze vertellers stellen, om zo de

Kaatje, dit is de realiteit

Het is januari en ik loop over de Gentse Korenmarkt. Ik heb net in H&M een paar kleren gekocht. Nu ja, een paar. Als ik mijn armen volledig strek, kan ik nog niet de hele zak bedekken. Als je dan ook nog eens weet dat ik vijftwintig procent personeelskorting heb en het solden zijn, weet je pas echt hoeveel kleren er in die zak zitten. In het portaal van de Sint-Niklaaskerk zitten drie gasten. Het is koud, ze dragen kapotte schoenen maar zitten op hun gemak een pintje te drinken. Net doordat ze op hun gemak zitten word ik ineens geconfronteerd met mijzelf. Net door de eenvoud van die aanblik wordt er mij een spiegel voorgehouden.

Gij hypocriete trut, denk ik. Is het zo dat je je dagen wil vullen? Is het dit werk dat je wil doen? Wil je met het geld dat je hebt verdiend door dat stom werk kleren kopen die je niet nodig hebt, terwijl er hier in het portaal van de kerk drie gasten met kapotte schoenen zitten? Door de vraag te stellen weet ik het antwoord al.

Ik ga naar huis, start mijn computer op en zoek op het internet naar vrijwilligerswerk. Dat vind ik in de nachtopvang. Door met de mensen daar te babbelen merk ik dat ik niet alleen hypocriet maar ook nog eens geprivilegieerd ben. En dat is oké, maar ik kan mijn energie, mijn ondersteuning, mijn netwerk en mijn achtergrond

beter aanwenden om mensen te helpen die die energie eventjes niet hebben. Zo beland ik in het straathoekwerk.

Elke nieuwe straathoekwerker loopt in het begin met collega's mee, om wijken beter te leren kennen, om te zien hoe je je ergens onderdompelt en om te voelen hoe je er te gast bent. Want dat is de essentie van straathoekwerk: wij komen niet hulpverlenertje spelen, wij zijn te gast. Daarom zijn het ook onze gasten en gedragen wij ons. Straathoekwerkers gedragen zich altijd.

Ik mag meelopen met Toto. Een nette man, een brede man, een beer, zo iemand waar je een beetje bang van bent, maar bij wie je ook veel veiligheid kunt vinden. Een echte vaderfiguur. Als hij een kamer binnenkomt, geeft hij iedereen, persoon per persoon, een hand, om vervolgens die hand naar zijn hart te brengen. Ik vind dat zo'n mooi gebaar van erkenning dat ik me altijd speciaal voel als hij dag tegen me zegt. Als een jonge puppy huppel ik achter hem aan in de wijk Nieuw Gent. Het is een verschrikkelijke wijk, een troosteloze grauwe buurt met kapotte brievenbussen, kapotte ramen, kapotte deuren en kapotte inkomhallen. Dat pakt me als ik daar rondloop. De geur pakt op mijn adem, de troosteloosheid op mijn gemoed.

In een van de appartementsgebouwen gaan we helemaal naar boven. Toto zegt op zijn vaderlijke manier dat ik niet te dicht bij de balustrade mag komen, om mij vervolgens te laten zien waar iemand een paar weken geleden over de rand is gesprongen. We lopen door gangen waar ieder appartement wordt gekraakt en waar minderjarige meisjes dingen moeten doen die niemand zou moeten doen. Als onze gasten hier een sociale woning krijgen toegewezen, willen ze zelfs niet komen. De muren zijn zo dun en de deuren zo kapot dat je hier geen privéleven kan opbouwen. Al die indrukken slaan als een bom bij mij in. Ik voel mij volledig overdonderd. Dit kan ik niet aan. Dit is te veel voor mij. Tegelijk denk ik: serieus, hoe arrogant ben ik eigenlijk? Als ik niet één voormiddag kan observeren in Nieuw Gent, terwijl andere mensen hier wonen, hier hun kinderen proberen op te voeden, hier 's ochtends naar hun werk vertrekken en hier 's avonds weer thuiskomen. Of erger nog: geen

werk hebben en hier gewoon godganse dagen moeten zitten. Ga ik dan even zeggen dat ik het niet zo aangenaam vind om hier één voormiddag rond te lopen?

In een van de vuile gangen spreekt Germaine, een buurvrouw, ons aan.

'Toto, ik maak mij zorgen om Gilles. Ik heb hem al heel lang niet meer gezien. Hij komt zijn post niet halen, hij komt niet buiten, ik weet niet wat er scheelt.'

'Ik kan niets beloven, Germaine, maar ik zal eens luisteren.'

We wandelen naar de overkant van de gang en kloppen aan. Achter de deur horen we geschuiifel en gemompel, maar het is niet duidelijk of de persoon achter de deur doorheeft wat er van hem wordt verwacht. Toto klopt nog eens.

'Gilles, het is Toto, van straathoekwerk. Wil je eens opendoen, alsjeblieft?'

Het geschuiifel klinkt luider en de deur wordt geopend. In de deuropening staat een sjofel mannetje, zijn blik naar beneden gericht. Nog steeds lijkt het alsof hij niet doorheeft wat er van hem wordt verwacht. Hij schuifelt naar binnen, wij schuifelen achter hem aan en gaan in de zetel zitten.

'Gilles, hoe is 't met u?' vraagt Toto.

Ik denk bij mijzelf: wat een overbodige vraag. Hoe zou het zijn met Gilles, denk je? Tegelijkertijd bedenk ik me dat het misschien nog niet zo'n slecht idee is om Gilles daar zelf te laten bij stilstaan. We wachten op een antwoord, maar dat komt niet. Gilles zit in zijn zetel en hij trilt. Hij neem een blikje Gordon Pils, klikt het open, brengt het trillend naar zijn mond en kapt het voor de helft naar binnen. 'Gilles, hebt gij nog gegeten sinds ik hier ben geweest?'

Gilles reageert niet.

'Gilles, hebt gij sinds donderdag nog gegeten?'

Gilles antwoordt. 'Welke dag is het vandaag?'

Ik slik.

't Is dinsdag, Gilles.'

Gilles kijkt alsof hij niet begrijpt wat dagen betekenen, alsof hij geen

‘Gilles, hebt gij sinds
donderdag nog gegeten?’

Gilles antwoordt. ‘Welke
dag is het vandaag?’

‘t Is dinsdag, Gilles.’

inhoud meer aan een woord kan geven. Of wij nu dinsdag, vlag of tafel hadden gezegd: het zou allemaal hetzelfde zijn.

‘Ik weet het niet. Ik weet het niet.’

Gilles steekt een sigaret tussen zijn lippen, of probeert dat, want nog voor hij de sigaret kan aansteken valt ze van tussen zijn trillende lippen.

‘Gilles, mag ik eens naar je huisdokter bellen?’

Gilles knikt, schudt, iets ertussenin. Toto belt en de huisdokter verzekert ons dat Gilles deze keer wel zal worden opgenomen en deze keer wel zal worden geholpen en niet na drie dagen weer op straat wordt gezet omwille van zijn multiproblematiek die te moeilijk is om aan te pakken. Hij moet gewoon nog even volhouden en meewerken, gewoon nog heel even en dan komt alles goed.

Samen met de huisdokter beslissen we een ambulance te bellen. Plots moet alles snel gaan, want deze keer wordt Gilles voor lange tijd opgenomen. Hij moet zijn gsm-lader hebben, hij moet proper ondergoed hebben, hij moet voldoende kleren hebben. . . We zoeken alles bijeen tot de ambulanciers daar staan. Ze vragen of Gilles zijn papieren bij zich heeft en nemen hem mee naar de lift. Het is een veel te kleine lift waarin je eigenlijk niets kan verhuizen, maar waar wij met vijf personen in stappen. We staan veel te recht, net als op een bomvolle trein, ongemakkelijk dicht bij mensen die je niet goed kent. Ik kijk naar Gilles en ik voel me als een kindje dat net een vogel tegen het raam heeft zien vliegen. Je weet niet of je dat beestje mag oppakken, in je handen koesteren en laten weten dat het goed komt, of dat je het beestje moet laten liggen, want door het op te pakken doe je het misschien nog meer pijn.

Gilles staart naar beneden. Hij mompelt iets. Ik begrijp hem niet, maar ik wil zijn stilte niet afpakken. Ik wil niet de persoon zijn die ‘wabliefte’ zegt, dus ik zwijg. Gilles mompelt nog eens. Deze keer begrijp ik het wel.

‘Help mij.’

Ik val. Keihard. Tegelijkertijd word ik kwaad, een beetje heel kwaad.

Hoezo help mij? Wat zijn we aan het doen, denk je? Wat kunnen we nog meer doen? Allez, Gilles! We hebben samen naar onderbroeken gezocht, we hebben samen de huisdokter gebeld. Toen je daarnet viel, ik weet niet waarom, heb ik je toch opgevangen? Ik had je arm vast, ik heb je in de zetel gezet. Hoezo help mij?

We zijn intussen zeven verdiepingen lager. Niemand heeft iets gezegd. Ik stap als eerste uit de lift. Zogezegd doelgericht, alsof ik weet waar ik mee bezig ben. Aan mijn rug kan je niet zien dat ik de tranen verbijt. De ambulanciers leiden Gilles naar hun voertuig, Toto zegt nog een aantal bemoedigende woorden tegen hem. Ik hoor mijzelf zeggen: ‘Ja, succes hé, Gilles.’

De ambulance rijdt weg en plots zijn het alleen Toto, ik en het uitstervende geluid van de sirene die weerkaatst tegen die vuile gebouwen. Ik begin te bleiten. Ik stotter, schrik, ik snotter en snik. Toto weet niet wat hij moet doen, hij schrikt. Hij zegt het ook. ‘Kaat, ik weet niet wat ik moet doen.’ Hij doet wat hij moet doen en pakt mij in zijn armen. Hij neemt mijn gezicht in zijn handen, kijkt mij aan en zegt: ‘Kaatje, dit is de realiteit.’

Ik glimlach door mijn tranen heen.

‘Ik weet het, Toto, maar nu efkes niet. Nu gewoon efkes niet.’

Hij kijkt mij aan alsof hij zich schuldig voelt voor mijn verdriet, alsof hij dat moet oplossen. Ik glimlach nog eens en zeg: ‘Toto, ’t is goed dat ik ween. Zolang ik weet waarvoor ik ween, weet ik waarvoor ik vecht.’

Mei Lan likt haar wonden

Ik lig in Madrid, in een hostel, in een bed, op een te dunne matras, onder stinkende dekens. Anderhalve meter verder ligt Vera, mijn middelbareschoolvriendin die nog steeds mijn vriendin is. Zij is aan het slapen, het is dan ook drie uur 's nachts, maar ik kan niet slapen. Als ik niet kan slapen, heb ik de hele slechte gewoonte om op mijn smartphone op Facebook te scrollen. Als ik dat lang doe, begin ik te zoeken naar profielen van mensen die ik al lang niet heb gezien – en ik ben ongetwijfeld niet de enige die dat doet. Die nacht zoek ik doelbewust naar het profiel van Ellen. Ik zie dat ze veel berichten openbaar heeft staan, dus ik kan van alles lezen en krijg een idee van hoe haar leven eruitziet. Ik besluit haar een berichtje te sturen.

'Hey Ellen

Wanneer ik doorheen je Facebookposts scroll, heb ik het idee dat er veel is gebeurd en dat je veel bent veranderd. Ik kwam toevallig op je profiel terecht en ik moet toegeven dat je naam mij een raar en incompleet gevoel geeft. Zelfs na al die jaren. Ik heb het gevoel dat wij nog iets af te ronden hebben. Heb jij dat ook?'

Ik twijfel even en verzend het bericht. Een dag later krijg ik een antwoord.

‘Hey Mei Lan!

Lang geleden! Jammer dat ik niet op de schoolreünie was, jij was daar waarschijnlijk wel, maar ik woon nu in Mexico. Ik ben inderdaad veel veranderd. Van een rebelse tiener naar een liefdevolle mama. Ik kan me voorstellen dat ik als tiener niet de aangenaamste persoon was en dat ik daar mensen mee heb gekwetst. Dat spijt me. Als jij daar nog iets wil over zeggen of schrijven mag dat altijd. Ik sta ervoor open.’

Ze sluit af met een namasté-emoji. Dat vind ik grappig, want het is het laatste waarmee ik Ellen associeer. Mocht je mij vragen om Ellen te omschrijven, zou ik inderdaad rebelse tiener zeggen, maar ook egoïst, pestkop, een gemeen iemand, alleen maar met zichzelf bezig. Na haar eerste bericht begin ik opnieuw te schrijven. Het is heel spannend, want we hebben wel samen in de middelbare school gezeten, maar dat is al een decennium geleden. Ik moet heel hard nadenken over wat ik tegen haar wil zeggen en hoe ik dat incompleet gevoel kan uitleggen.

Vanaf het derde middelbaar zitten wij samen in de klas, in de humane wetenschappen. Ik ben het enige blinde kind op een zogenaamd gewone school. Mijn klasgenoten reageren moeilijk op het feit dat ik met een laptop werk en dat ze soms moeten wachten wanneer er voor mij iets wordt aangepast. Ze zuchten en geven commentaar. Door die onrust en jaloezie voel ik me een last omdat ik blind ben. Doorheen de jaren krijg ik, vooral van Ellen, de boodschap dat het vervelend is dat ik blind ben. Het is vervelend dat ik tijdens aardrijkskunde de woestijnen niet geel moet kleuren. En dat ik goede punten heb, komt alleen maar doordat ik word geholpen.

In het vierde middelbaar brainstormen we in de les Nederlands over stellingen waarover we willen debatteren. Ellen steekt haar hand op. ‘Mijn stelling is dat blinde leerlingen niet op een gewone school zouden mogen zitten, maar wel op een speciale school waar ze het tempo niet vertragen.’

Op dat moment zitten we al twee jaar samen in de klas, krijg ik al twee jaar elke dag diezelfde boodschap en loop ik al twee jaar rond

met stress waardoor ik dus niet de ballen heb om erop te reageren. Bovendien is het niet waar wat ze beweert, want ik vertraag absoluut het tempo niet. Ik doe mijn best om onder mijn bank te verdwijnen, de leerkracht staat vooraan ongemakkelijk rond te draaien, weet niet wat te doen en negeert Ellen. Iets later gaat Ellen rechtstaan.

‘Waarom staat mijn stelling niet op het bord? Ik meen het wel. Blinde kinderen horen niet thuis op een normale school.’

Zo zien al mijn dagen op de middelbare school eruit. Het gevoel dat ze me daar niet willen, die afwijzing, komt hard binnen. Het is dat gevoel dat ik in mijn tweede, langere, bericht naar Ellen omschrijf.

‘Ik begrijp het niet. Ik heb mij altijd afgevraagd waarom je dat hebt gedaan en wat je eigenlijk wilde. Ik heb er spijt van dat ik het nooit heb gevraagd en dat ik jouw kant van het verhaal niet ken. Waarom was jij zo hard? Wat heb ik gedaan waardoor je zo boos op mij was? Hoe voelt het om te lezen dat ik me gepest voelde en dat je mij pijn hebt gedaan?’

Ik heb dat bericht heel vaak nagelezen en uiteindelijk verstuurd. Heel bang, maar ook heel nieuwsgierig heb ik op haar reactie gewacht. Een dag later antwoordt ze. Het is een heel lang bericht, midden in de nacht vanuit Mexico verstuurd. Ze vertelt dat ze als kleuter zelf werd gepest en dat haar vroegste herinnering is dat haar vader haar sloeg en haar moeder depressief was. Ze vertelt hoe moeilijk ze het had, hoe gefrustreerd ze was, hoe groot haar concentratieproblemen waren. In het weekend ging ze feesten met drank, drugs en jongens, maar na een tijd begon ze ook op school wiet te smoren om toch maar kalm te kunnen zijn in de klas. Ze zat ook aan cocaïne en zelfs speed. Vijftien jaar was ze.

Ik weet niet wat ik hoor, dit had ik nooit verwacht. Ik voel begrip. Ik begrijp het omdat ik heb gevoeld hoe een gefrustreerde vijftienjarige op speed zich gedraagt. Dat schrijf ik haar ook.

‘Ellen, ik ben zo blij en dankbaar dat je mij dit vertelt, dat ik dit mag lezen. Ik begrijp nu zoveel beter wat er is gebeurd.’

Ik stuur haar een bericht.
'Waarom was jij zo
hard? Wat heb ik gedaan
waardoor je zo boos op
mij was?'

Michiel en de verzin van het leven

‘Het was nooit mijn passie, ik was er niet voor gemotiveerd, ik geraakte op achterstand, dat begon te wegen en ik was niet meer gelukkig.’ Voilà, die standaarduitleg heb ik altijd gegeven wanneer iemand vroeg waarom ik na vijf jaar geneeskunde te hebben gestudeerd er toch mee ben gestopt. Die uitleg bevat veel waarheid, maar dan wel met een heel mooie strik errond. De volledige waarheid is niet zo mooi. Het meest accurate antwoord dat ik ooit gaf op de vraag waarom ik er na vijf jaar de stekker heb uitgetrokken, gaf ik in *Kalmte kan u redden*, een zondagavondquiz op Eén. Ik wist op voorhand dat presentator Tom Lenaerts die vraag zou stellen, had allerlei antwoorden in mijn hoofd, maar flapte er op het moment zelf toch gewoon uit: ‘Eigenlijk heb ik veel gelogen, Tom.’ Er volgde een superpijnlijke stilte en het fragment werd gelukkig uit de montage geknipt. Maar ik had wel een juist antwoord gegeven.

Als jonge gast ben ik een beetje een egotripper. Ik ben best slim en haal met weinig moeite erg goede punten, met als gevolg dat ik nooit heb ‘leren leren’, zoals ze dat in het vijfde leerjaar zo mooi omschrijven. Ik heb de gewoonte om een grote omweg te maken telkens als er een obstakel op mijn pad komt. Die omweg is altijd een leugen. Wanneer ik geen zin heb om naar school te gaan, doe ik alsof ik ziek ben. Dat doe ik vijf keer per jaar, want vijf keer per jaar kan je thuisblijven zonder doktersbriefje. Wanneer ik een nota van

een leerkracht heb, vervals ik de handtekening van mijn moeder. Op den duur wordt liegen op een rare manier iets waar ik goed in ben. Ik vertel niet zomaar een leugen, maar brei daar een heel scenario rond, zodat degene die het hoort denkt: dat kan niet gelogen zijn, het is zo goed verteld. Wie zou er nu zoiets verzinnen? Wel, ik.

Ik ben achttien wanneer ik een belangrijke beslissing moet nemen: wat ga ik studeren? Ik ben niet volwassen genoeg om me af te vragen wat ik wil in het leven. Wat prikkelt mij? Wat houdt mij bezig? Waar word ik gelukkig van? Geen enkele van die vragen stel ik me. Alleen maar: hoe wil ik dat andere mensen mij zien?

Het antwoord is dat ik wil dat mensen mij zien als een succesvol iemand, als die slimme gast die iets doet met zijn verstand, een prestigieuze opleiding volgt en nadien een geweldig succesvol leven leidt, samen met een mooie vrouw. De droom van iedere jongen, topsporter worden, is te hoog gegrepen voor de voetballer in mij, dus besluit ik geneeskunde te beginnen studeren. Als arts heb je het mooiste beroep ter wereld, want je komt in contact met mensen, je bent hun vertrouwenspersoon, je verdient goed je boterham en hoewel je misschien niet meer meneer dokter van vroeger bent, geniet je nog altijd veel aanzien.

Mijn eerste jaar pendel ik vanuit West-Vlaanderen naar Gent en is er nog enige vorm van controle. Af en toe lieg ik dat ik ziek ben of dat er een les is afgeschaft, maar naar de meeste lessen ga ik wel. Anders zou het te veel opvallen bij mijn ouders. Die lessen zijn eigenlijk niets voor mij: ik zit er totaal ongeïnteresseerd, maar stel me daar weinig vragen bij.

Mijn eerste heel ernstige leugen komt er wanneer we een paper moeten schrijven. We mogen zelf een onderwerp kiezen, dat we weliswaar op voorhand moeten laten goedkeuren. Drie dagen voor de deadline denk ik: shit, die paper. Ik schud nog vlug iets uit mijn mouw en dien dat in, goed beseffend dat ik mijn onderwerp niet op voorhand heb laten keuren. Op het feedbackmoment zegt de vrouw aan de andere kant van de tafel: 'Eigenlijk was je paper wel oké,

maar je hebt je onderwerp niet op voorhand ingediend, dus je bent niet geslaagd.' Ik wist dat dat ging komen, dus ik had iets voorbereid.

Met een triestig stemmetje begin ik te vertellen dat er iets is gebeurd in mijn familie. Ik vertel dat ik volledig het noorden kwijt was en dat mijn vrienden zelfs op mij hebben moeten inpraten om verder te gaan met mijn opleiding en dat ik dus toch nog die paper geschreven heb. 'Ik begrijp dat u er mij niet kan doorlaten, mevrouw, maar het was sterker dan mezelf.'

Zoals ik had gehoopt, reageert die vrouw heel moederlijk en empathisch. 'Jongen toch, je had ons dat moeten vertellen. Wij weten wel dat er familiale kwesties kunnen opduiken.' Blablabla, dat gesprek gaat nog even verder en iets later sla ik de deur van het kantoor met een brede grijns achter mij dicht: ik heb er mij uit gezwansd. 's Avonds vertel ik aan de toog in de Overpoort in geuren en kleuren hoe ik die arme vrouw om de tuin heb geleid. Waar ik niet bij stilsta, is dat dit de eerste keer is dat het kwajongenslaagje van mijn leugens is verdwenen. Ik lieg over iets heel serieus en besef het zelfs niet. Mijn leugens zijn frauduleus geworden.

Door te liegen kleur je nog niet de juiste bolletjes en dus heb ik op het einde van mijn eerste jaar maar liefst acht herexamens. Tijdens de vakantie studeer ik keihard, want de afspraak met mijn pa is: als ik er voor alles door ben, mag ik op kot. Anderhalve maand geef ik alles. Niet omdat ik die leerstof wil kennen of omdat ik een goede dokter wil worden. Nee, ik studeer omdat ik meer dan één keer per week wil kunnen uitgaan zonder telkens aan een maat te moeten vragen of ik mag blijven slapen. Ik slaag voor alle herexamens en mag op kot.

Op kot ontspoord de situatie volledig. Mijn leugens tieren welig want er is geen controle meer, geen moeder meer aan mijn bed om te vragen of ik niet naar de les moet. Ik blijf gewoon in bed liggen en ga niet naar de les. Tegen mijn ouders doe ik alsof ik naar alle lessen ga. Tegen mijn studiegenoten zeg ik dat die aula's niet echt iets voor mij zijn, dat we daar toch maar een nummer op een stoel

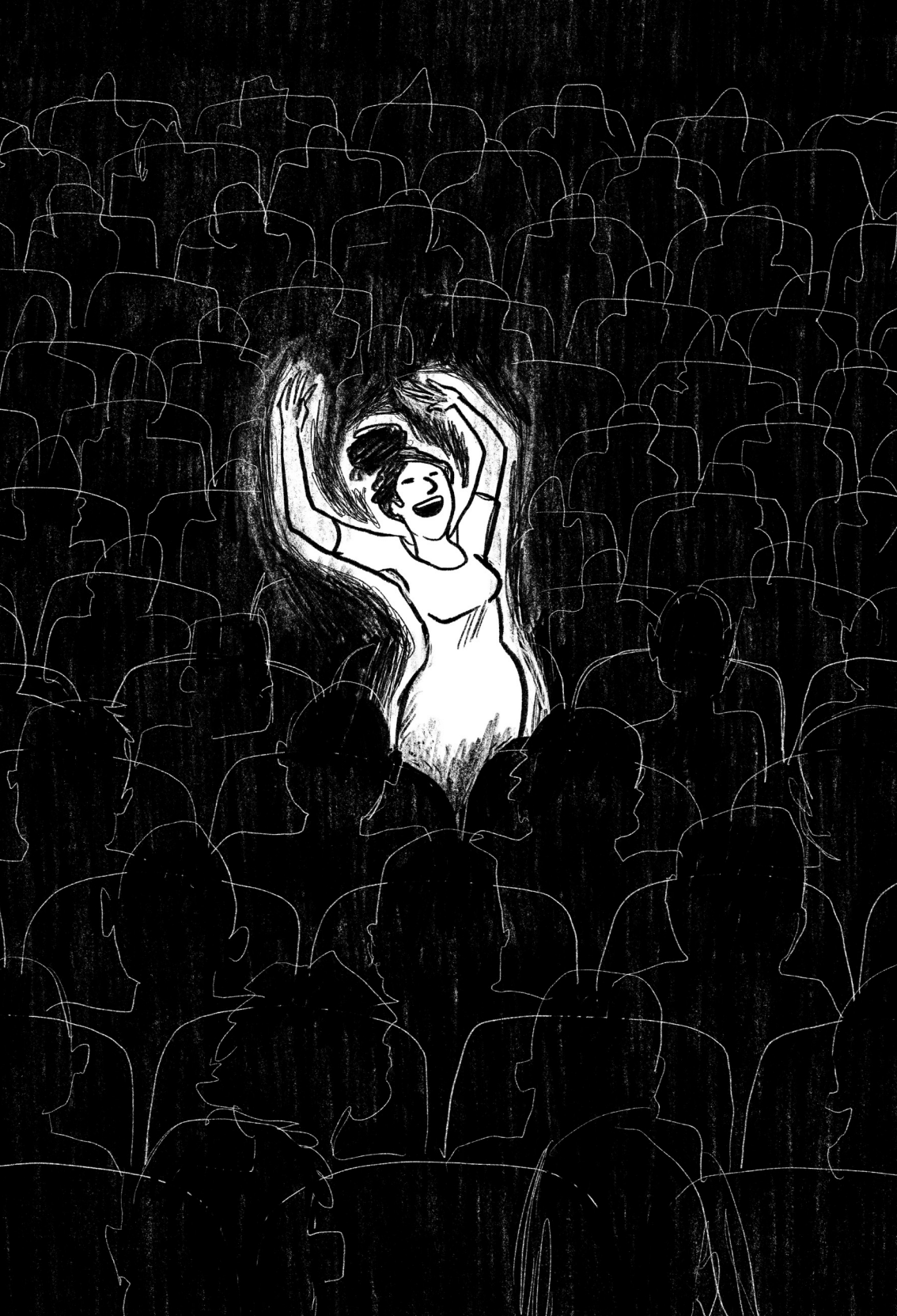
Het schilderij praat tegen mij. 'Evert, gij hebt mij gepikt. Ik moet worden verkocht voor het goede doel. Ik ben bedoeld voor de arme kindjes in Afrika.'

Sarah danst als eerste

In de middelbare school krijg ik van een klasgenoot een muziekcas-
sette. We hebben de gewoonte om elkaar muziek te geven. Iedere
keer dat hij iets geeft, ben ik onder de indruk, dat is zo tof. Op deze
cassette staat geschreven: Kim Hiorthøy. Ik heb er nog nooit van
gehoord, maar het blijkt een elektronische muzikant uit Noorwegen
te zijn. De klasgenoot benadrukt dat ik het supergoed ga vinden.

Thuis maak ik er een moment van. Ik zorg dat ik alleen thuis ben,
ik ga aan tafel zitten, half voor de grap met een rechte rug, mijn
armen rustend op tafel, helemaal klaar om te luisteren. Ik luister
en begrijp het niet zo goed. Nog nooit heb ik zoiets gehoord. Het is
een rommeltje van beats en opgenomen geluiden. Maar ik luister
verder en gaandeweg gebeurt het wel. Ik word enthousiast en ik
word zelfs een beetje overspoeld door grote emoties. Ik ben zestien
jaar en het is de eerste keer dat ik zo onder de indruk ben van iets
dat iemand heeft gemaakt. De muziek klinkt eenvoudig en intuïtief
gemaakt, dat vind ik spannend. Het lijkt ook zo dat de muzikant
niet helemaal zeker weet hoe je muziek moet maken, alsof hij maar
iets probeert. Daar herken ik mezelf heel hard in.

Ik ben twintig wanneer Kim Hiorthøy naar België komt. Natuurlijk
koop ik een ticket, want ik wil hem ontmoeten. Ik begin me voor
te stellen hoe de avond zal verlopen en ik kom tot de vaststelling

dat hij niet echt gaat weten wat voor een impact hij op mij heeft, zelfs niet mocht ik heel luid applaudiseren. Onze ontmoeting zal onopgemerkt voorbijgaan. In de meeste gevallen is dat oké en ook de bedoeling, maar nu wil ik dat het misschien toch iets anders loopt. Daarnaast wil ik ook heel graag een soort van souvenir van de avond, iets van ons twee. Ik bedenk me dat hij een illustrator is, ik ben ook een illustrator, dus misschien is het leuk om elkaar te tekenen, tegelijkertijd. Ik weet niet of dat kan lukken, dat zien we wel, maar ik neem voor de zekerheid papier en potloden mee.

Het concert vindt plaats in Brussel, in een betoverend mooie zaal met rode fluwelen stoelen en een heel groot podium met een plankenvloer. Er is weinig aankleding, ik zie geen visuals of speciale spots, het is allemaal redelijk sober. In het midden van het podium staat een tafel met dj-materiaal op. Kim Hiorthøy komt op en begint er meteen aan. Hij speelt een redelijk heftige set, bijna techno. Het is me meteen duidelijk dat dit muziek is om op te dansen. Ik kijk rond me en zie hoe iedereen braaf op zijn stoel zit.

Ik heb een dingetje dat als ik naar een optreden ga, ik me er vreemd genoeg verantwoordelijk voor voel dat de artiest zich gewaardeerd voelt. Ofwel ga ik heel luid applaudiseren, ofwel geef ik als enige een staande ovatie, ofwel fluit ik. Al kan ik eigenlijk niet fluiten en is dat dus meer een soort van gekwetter.

Halfweg het optreden zit nog steeds iedereen op zijn stoel. Ik begin zenuwachtig te worden. Wat is dat hier? Dit is de avond! Iedereen moet hier uit de bol gaan! En vooral: Kim Hiorthøy gaat dit echt niet tof vinden. Ik zit daarmee in. Ik bedenk een plannetje en vertel erover tegen de vriendin die mee is.

‘Nee, dat ga je niet doen!’ waarschuwt ze me.

Maar het zit in mijn hoofd en ik krijg het er niet uit, dus ik doe het wel, ik kom mijn verantwoordelijkheid na.

Ik sta recht, ik wandel naar het podium, ik klim op het podium en ik begin te dansen naast Kim Hiorthøy. Hij kijkt op en lacht, dus ik denk: goeie move. Ik wil hem tonen: het is hier tof, ge zijt goed

bezig, ik ga helemaal uit de bol voor jou. Ik dans graag, dus dat gaat goed, maar ik heb nog nooit voor zo’n groot publiek gedanst. Meteen nadat ik op het podium ga staan, wil ik er eigenlijk alweer van komen, maar dat kan ik niet maken. Ik kan er niet op gaan en meteen weer weggaan: dat lijkt nergens naar. Dus ik doe alsof dit allemaal de bedoeling is.

Ik begin me mottig te voelen, mijn spieren verzuren helemaal, mijn kuit trillen en ik kan op den duur alleen nog maar stroeve bewegingen maken, maar ik zet door. Ik sta aan de zijkanten van het podium te dansen, ik ga weer naar het midden. Het lijkt eindeloos te duren. Tot de verlossing nadert: er komt nog iemand op het podium dansen. En nog iemand. En ik zie nog iemand naar voren wandelen. En nog iemand. Na een tijdje staat de helft van de zaal op het podium volledig uit zijn dak te gaan. Ik denk: super, dit is het. Op mijn kousenvoeten wandel ik terug de zaal in, om op mijn stoel eventjes te bekomen van mijn onderneming.

Het optreden is gedaan. Mijn eerste plan, elkaar tekenen, zit nog steeds in mijn hoofd en gaat er niet uit. De security wijst iedereen naar buiten, maar ik zeg tegen mijn vriendin, tegen wie ik nog niet goed had uitgelegd wat mijn plan is: ‘Ga jij maar naar de bar, ik kom zo meteen.’ Ze kijkt me nogal bezorgd aan, maar ze kijkt al de hele avond bezorgd naar mij. Ik heb een soort van mantra in mijn hoofd. Het is nu of nooit, morgen is hij naar een ander land, ik moet het nu doen.

Zodra de security even niet oplet, spring ik achter het podium en kom ik in een gangetje terecht. Ik kijk niet om, aarzel niet, want als je op zo’n moment aarzelt, val je over je voeten en is het gedaan. Ik vraag me eventjes af waar ik nu weer beland ben, maar ik stap verder. Ik zie een deur met daarop een stuk papier met Kims naam erop. De deur staat op een kier. Dat lijkt een uitnodiging. Ik klop heel kort – misschien iets te kort – zwier de deur open en zie hem staan. Ik vraag meteen wat ik wil vragen.

Jonas en de Bende van de Zuid

Vroeger was ik een Ronny. Wij Ronny's liepen altijd rond aan de Zuid in Gent. De Zuid was toen nog een echte hoerenbuurt. Waar nu de lelijke shoppingmall staat, lagen toen nog vijf extra straten die voornamelijk door de dames van plezier werden bevolkt. Achter de ramen deden ze hun ding. Ik liep daar altijd rond met mijn jeugd-vriend Filip.

Filip is een charismatische charmeur, een knappe gast met twee helblauwe ogen die sterk contrasteren met zijn koffie-met-melk-kleurtje. Zijn vader is een halve Congolees, hij is kwart Congolees met dik zwart haar. Geen kroezelhaar zoals zijn zus – een prachtig kind, maar zo dom, zo dom. Filip en ik lopen niet zomaar rond aan de Zuid. Wij lopen daar omdat Filip een drugsdealer is. Filip dealt voornamelijk wiet. Hij verkoopt veel vijfhonderdjes en 'duustjes', drugs ter waarde van vijfhonderd of duizend Belgische frank. Hij verkoopt ook tien gram, twintig gram, dertig gram, veertig gram, vijftig gram, zestig gram, zeventig gram of honderd gram. Als je honderd gram wil, moet je hem wel op voorhand bellen op de vaste lijn. Dan neemt Filips moeder op en geeft zij de bestelling door.

Filip heeft ook altijd zijn beste maat bij zich. Macchio. Met dubbele c, h en io. O wee als je zijn naam verkeerd schrijft of uitspreekt, want dan heb je boel met Filip. Wat boel met Filip betekent, leg ik

– stadje, eigenlijk – in het westen van Spanje, dicht bij de Portugese grens. Op een privédomein verblijven we in een huisje. Ik herinner me nog goed de hele grote, warme, lichtgekleurde stenen waarmee het huis is opgebouwd, de zinderende hitte die zo typisch Spaans is, het dorre gras en de beestjes onder het hout en de stenen die snel wegkruipen als je er langs loopt. Naast het huis is er een terras en een stukje verder een zwembad. Een privézwembad! Elke dag liggen we te luieren aan het zwembad. We doen veel minder activiteiten dan tijdens andere weekends, dit voelt echt als vakantie. Ook al omdat ik elke ochtend samen met de andere kinderen naar *De Troetelbeertjes* zit te kijken, een kinderprogramma over beertjes die elk hun eigen kleur en eigen talenten hebben. We eten daarbij melkbroodjes met chocoladestukjes. Twee dingen die we thuis nooit mogen, vandaar dat ik ze mij nog zo goed herinner. De broodjes krijgen we enkel op reis en voor de middag televisiekijken mag anders nooit.

Op een avond wordt de barbecue aangestoken. Ook hier zijn de rollen klassiek verdeeld: de mannen leggen het vlees op de barbecue, de vrouwen snijden de groentjes. Het is nog lang licht, nog lang warm en het is een heel gezellige avond. Op het einde is iedereen voldaan en gaan de kinderen spelen. De mannen en de vrouwen zitten nog met een pint aan tafel. En ik, volwassen zevenjarige Janne als ik ben, zit mee bij de volwassenen. Niet dat ik kan meepraten, maar mijn eten moet nog verteren. Even volwassen zeg ik iets later: ‘Mama, ik ga een wandeling maken.’ Mama laat mij gaan, want zoals gezegd: ze heeft vertrouwen in mij.

Ik sta op, ga weg van de tafel en stap langs de omheining die zich tussen het terras en het zwembad bevindt. Ik wandel de omheining helemaal af, ga via de trapjes naar beneden, door het poortje naar het groot rechthoekig zwembad, waar ik rond stap. In de hoek zijn alle opblaaspudden bij elkaar gedreven. Een zwemband, een rode zetel en waterpistolen. Ze drijven in het hoekje waar de filter van het zwembad zit en tikken heel zachtjes tegen de rand en tegen elkaar. De stemmen van de volwassenen liggen ver achter mij.

Ik merk op dat er tussen de spullen nog iets anders ligt. Ik bemerk het lichaam van een kindje. Gezicht naar beneden, rug naar boven, armpjes en beentjes wijd. Het lichaam beweegt niet. Ik herken meteen Luna. Luna is drie. Ik besef dat er iets niet klopt, dat dit niet juist is, dat dit erg is, maar ik heb niet de volwassen reflex om in paniek te slaan of te roepen. Ik weet dat dit niet oké is en dat ik er iets moet aan doen, dus ik wandel onmiddellijk terug naar de volwassenen. Langs het poortje, langs het trapje, langs de omheining, naar de tafel waar iedereen nog steeds rustig zit te babbelen.

Ik stap rechtstreeks naar de mama van Luna.

‘Marijke, ik denk dat Luna in het water ligt.’

Er ontstaat meteen chaos. Iedereen weet wat dit betekent en wat er moet gebeuren. Ze springen recht, allemaal in paniek. Ik kan die paniek en die chaos niet goed aan, ik weet niet hoe ik erop moet reageren, ik weet niet wat er gaat gebeuren en ik ben bang. Ik vlucht naar boven, naar onze kamer. Die ligt op de eerste verdieping en heeft een balkon dat op het zwembad uitkijkt. Tussen de gordijntjes probeer ik te piepen naar wat er beneden gebeurt. Ik zie drie mensen aan het zwembad op hun knieën zitten, maar ik ben zo bang dat ik de gordijnen weer dicht trek, in mijn bed spring, onder mijn laken kruip en alles rond mij probeer af te sluiten. Ik doe mijn ogen dicht en val in slaap. De volgende ochtend staat de barbecue er nog altijd. Er wordt nauwelijks over de avond voordien gebabbeld, zeker niet tegen de kinderen.

Jaren later wil ik weten wat er op die avond precies is gebeurd. Ik wil van mijn mama weten hoe de avond is verlopen, hoe zij die heeft ervaren, maar iedere keer dat ik er tegen mijn mama over begin, krijgt ze een krop in haar keel en tranen in haar ogen. Ik wil het haar niet aandoen om alles te herbeleven en mijd het onderwerp. Tot ik twaalf of dertien jaar ben.

‘Mama, nu wil ik het weten. Het is al zoveel jaar geleden en nu zou ik graag hebben dat je mij vertelt hoe die avond is verlopen.’

We gaan in de keuken aan een klein tafeltje zitten en ze vertelt mij alles. Ik luister aandachtig.

Een zwemband, een rode zetel en waterpistolen drijven in het hoekje waar de filter van het zwembad zit en tikken heel zachtjes tegen de rand en tegen elkaar. Plots zie ik een lichaam liggen.

We houden van dingen die
ontploffen en we vervelen
ons, dus we denken: kom,
we maken een bom.

Sara is geboren voor het geluk

Mijn moeder heeft altijd gezegd dat ik geboren ben voor het geluk. Geboren ben ik op 12 oktober 1984. Ik heb de gewoonte om die dag ieder jaar heel uitgebreid te vieren. Een week voor mijn verjaardag begin ik al iedereen te verwittigen, want ik ben bang dat iemand me zou vergeten. Maar 12 oktober 2013 is een verjaardag waarvan ik hoop dat iedereen hem snel vergeet.

Anderhalve maand voordien besluiten mijn man en ik om een einde te maken aan ons huwelijk. Ik moet op zoek naar een nieuwe plek om te wonen en vind een mooie zolderkamer, een supertoffe plek waar ik twee maanden kan blijven om die moeilijke periode te overbruggen. In mijn verjaardagsnacht rijd ik met de auto naar huis en op honderd meter van mijn zolderkamer bots ik tegen een motorrijder die uit de tegenovergestelde richting komt. Ik herinner mij een enorme klap, de voorruit die heel traag, als in slow motion, breekt en de rechterkant van de auto die helemaal wordt ingedeukt, tot op tien centimeter van waar ik zit. Van de hele auto is er nog maar één plek intact: de plek waar ik zit. Mijn leven flitst aan mij voorbij, heel snel, en ik denk: het is gedaan. Ik ben negenentwintig geworden, ik heb negenentwintig hele mooie jaren gehad, ik heb alles kunnen doen wat ik wilde doen, maar nu is het gedaan en ben ik iedereen kwijt.

Een tijdje later kom ik weer bij bewustzijn en stap ik uit de auto. De lege straat waar ik daarnet nog in reed staat ineens vol hulpdiensten en burens. Ik word onmiddellijk door een buurvrouw weggetrokken van het ongeval.

‘Kijk in mijn ogen,’ zegt ze. ‘Niet omkijken.’

Ik kijk wel om – zo zit ik in mekaar. De vraag die ik niet wil stellen, stel ik niet. Het enige dat ik zeg, is: ‘Nee, dit kan toch niet waar zijn.’

‘Toch wel,’ zegt iemand.

‘Nee, dit kan toch niet waar zijn.’

‘Toch wel. Toch wel.’

De buurvrouw pakt mij vast. Niemand spreekt het uit, maar het hoeft ook niet te worden uitgesproken. Ik zie het met mijn eigen ogen: de motorrijder is dood.

Politie mensen nemen me mee naar een combi en ik voel hoe ik uit mijn eigen lichaam treed. Ik zie mezelf spreken en handelen, maar ik heb daar totaal geen controle over. Ik zeg van alles, maar denk: wat zeg jij nu? Ik zeg nog iets, ik doe nog iets, maar ik heb er geen grip op. ‘Wat moet ik doen?’ hoor ik mezelf vragen. ‘Hoe begin ik hieraan?’ Op een bepaald moment vraag ik zelfs: ‘Kan je er ook voor mij geen einde aan maken? Want dit zie ik niet zitten. Ik weet niet hoe je hieraan begint.’

De politie mensen zeggen als een mantra dat het niet mijn schuld is, dat het een ongeluk was.

‘Het is niet jouw schuld, het was een ongeluk.’ Ze blijven dat maar zeggen. Keer op keer.

‘Maar hoe moet ik dit doen?’

‘Minuut per minuut, uur per uur, dag per dag, week per week, maand per maand.’

‘Wie mogen wij bellen?’ vragen ze.

‘Niemand.’

Dit is zodanig afschuwelijk dat ik het met niemand wil delen. Ik heb iedereen al een jaar opgehadeld met de twijfels over mijn huwelijk, dus dit hoeven ze er niet nog eens bij te nemen. Ik ga dit gewoon alleen doen, dat is prima, ik ga dat wel kunnen.

Toch staan op een bepaald moment mijn ouders bij mij in het ziekenhuis. We rijden samen naar de schroothoop. Met iets dat op een tractor lijkt wordt mijn handtas uit de rechterkant van mijn auto getrokken. Mijn huissleutels zitten er nog in. We rijden naar huis en een paar uur later is de kamer gevuld met vrienden en familie. Ze hebben het nieuws gehoord en elkaar opgetrommeld.

Het is mijn verjaardag. Aan die dag hou ik alleen vage herinneringen over. Ik herinner me dat we lachen, dat we spelletjes spelen en dat iedereen mij probeert af te leiden. Maar alles doet pijn. Aanwezig zijn doet pijn, leven doet pijn. Ik slaap, ik lach, ik ben erbij, ik ben weer weg. Mijn vrienden en familie beslissen om een waakdienst te organiseren. Op de een of andere manier krijgen ze het georganiseerd dat er altijd iemand bij me blijft slapen, dat ik nooit alleen ben. 's Nachts wacht ik tot ik hun ademhaling zwaarder hoor worden en ik zeker ben dat ze slapen. Dan laat ik de beelden van het ongeval terugkomen.

Een paar dagen later komt er een vriendin bij mij, die niet goed weet wat te doen. Ze voelt zich hulpeloos. ‘Doe wat je zo goed kan,’ zeg ik. ‘Pak een stoeltje, zet je naast mijn bed en vertel over je dorp. Vertel over de roddels in je dorp, vertel die onschuldige verhalen.’ Ze doet dat. Naar mijn aanvoelen duurt het enkele uren en zijn dat de eerste uren dat ik heel eventjes niet actief aan het ongeval denk. Ze slaagt erin om mij even in een andere wereld te laten vertoeven, een heel onschuldige wereld.

Nog enkele dagen later moet ik optreden in Brussel. Ik word zot verklaard dat ik dat ga doen, maar ik ben zodanig bang dat ik naast alles dat ik al verloren heb ook nog eens mijn werk ga verliezen, dus afhaken is geen optie, ik doe dat gewoon. Ik stap op het podium, ik kijk in het publiek en ik voel een enorme angst. Het is alsof alle ogen dwars door mij heen kijken en zien welke schuld ik met mij meedraag. Ze kijken naar mij en zien dat ik een moordenaar ben. Ik ontwijk zoveel mogelijk oogcontact, zing op automatische piloot en ga terug naar huis.

De vaderliefde van Tijs

Het is 13 oktober 1984. In het huis waarin wij wonen is geen centrale verwarming. Op de eerste verdieping – wat wij de zolder noemen – bevinden zich de badkamer en de slaapkamer van mijn ouders. Voor die twee kamers staat een grote houtkachel. Voor die houtkachel staat een driezit. Het is op die driezit dat ik van mijn ouders te horen krijg: ‘Wij gaan scheiden.’ Ik ben zes jaar, mijn broer acht, mijn zus bijna tien. Mijn zesjarige zelf weet niet wat dat is, scheiden.

Mijn ouders, vol goede bedoelingen, hebben het lumineuze idee om de overgang zacht te maken. Om de twee weken komt het nieuwe lief van mijn vader bij ons thuis logeren. Onbevangen kruip ik tussen hen in. Scheiden, dat is de vreemde geur van die rare vrouw die plots naast mijn vader ligt.

In de jaren die volgen wordt duidelijk wat scheiden echt is. Het is om de twee weken met mijn broer en zus naar mijn vader gaan, in de Heilige Geeststraat in Sint-Pieters-Rode, waar hij met zijn nieuwe vrouw een huis heeft gekocht dat hij volledig gaat verbouwen. Als ik mijn vader wil zien, moet ik tijd doorbrengen op een werf. Ik zie hem metselen, meubels maken, elektriciteit en riolering leggen. Intussen leer ik het hele repertoire aan Radio 2-weekendprogramma’s kennen, want om de een of andere reden moet er op een werf altijd Radio 2 spelen.

Mijn vaders nieuwe vrouw kan geen kinderen krijgen, waardoor ze het ook steeds moeilijker krijgt met zijn kinderen, met ons. Acht jaar ver in hun relatie krijgt hij de keuze: zij of zijn kinderen. Gelukkig is mijn vader niet alleen handig, maar ook verstandig en dus kiest hij voor ons. Ik ben veertien jaar wanneer Kurt Cobain zelfmoord pleegt en mijn vader een nieuw huis in Leuven vindt. We wonen er meer samen als kotgenoten dan als vader en zoon, zeker wanneer mijn broer en zus iets later het nest verlaten. Mijn vader belt me op de terugweg van zijn werk om te vragen wat we vanavond gaan eten. Hij gaat naar de winkel, ik kook, samen doen we de was.

In de jaren voordien ben ik uitgegroeid tot een ongelooflijk lastig kind. Een kind dat heel veel aandacht vraagt en niet geweldig lekker in zijn vel zit. Gelukkig heb ik onderweg de gitaar als uitlaatklep ontdekt. Ik schrijf songs en speel in een band, meer dan één band zelfs. Bij mijn vader thuis heb ik een repetitiekot. Wanneer de middelbare school erop zit en ik verder ga studeren, is het een logische keuze om bij mijn vader te blijven: bij het repetitiekot, de wasmachine en de auto voor de deur. Mijn moeder belt me om te vertellen dat ze per ongeluk mijn slaapkamer thuis heeft afgebroken. De zolder is nu helemaal open, met in plaats van verschillende kamers één grote open ruimte. Ik vind het oké. Het past in mijn plaatje.

Door zijn werk in de reclamewereld heeft mijn vader ooit een spot mogen opnemen voor het sigarettenmerk Richmond. In die tijd deden ze dat door vier mountainbikers van een Nepalese berg te laten fietsen om te tonen hoe geweldig sigaretten wel waren. Die filmopname in Nepal had hem zo geïnspireerd dat hij terug thuis aan zijn drie kinderen beloofde: 'Later neem ik jullie alle drie eens mee naar Nepal.'

Eén week voor vertrek naar Nepal zit ik in Brussel, in de Nieuwstraat, in McDonald's. Ik ben intussen vierentwintig jaar en woon in Brussel. Mijn broer is zesentwintig, mijn zus achtentwintig. Mijn gsm rinkelt. Mijn vader. 'Je weet dat ik de laatste tijd last heb met slikken wanneer ik eet of drink? Ik ben juist bij de dokter geweest. 't Is geen slokdarmontsteking, hoor. Het is slokdarmkanker.'

Ik eet mijn Big Mac op, mijn frietjes, klap mijn laptop open en begin alles dat ik over slokdarmkanker kan vinden te lezen. Twee uur later weet ik dat de kans om vijf jaar te overleven ongeveer twee procent bedraagt. Toch vertrekken we op reis. We varen op Rara Lake, we rijden op olifanten in Chitwan, we beklimmen bergen, zien de Himalaya en niemand van ons vieren denkt aan wat er gaat komen. We genieten alleen maar van het nu.

Na de reis begint het allemaal. Bestraling. Chemo. Een stent. Opnieuw bestraling. Opnieuw chemo. Nog een stent. Tot papa zegt: 'Ik ga stoppen met vechten.' Op dat moment kiest hij voor palliatieve thuisbehandeling. Dat wil zeggen dat hij niet meer naar een stinkend ziekenhuis moet, maar een ziekenhuisbed in de living krijgt en dat er twee keer per dag iemand langskomt met zijn biefstukken – zo noemt hij de tweeduizend kilocalorieën die via een infuus worden toegediend. Hij is een notoire bon vivant maar kan niet meer eten of drinken. 'Ik ga geen nieuwe flessen wijn meer kopen, we gaan proberen om de kelder nog leeg te drinken,' vertelt hij. Hoe langer papa ziek is, hoe beter de wijn wordt. Want ook al kan hij zelf niet meer drinken, hij vindt het wel fijn dat zijn familie, vrienden en kennissen die langskomen goede wijn kunnen drinken. Net zoals hij het fijn vindt om te vragen of we nog eens avocado met garnalen gaan eten. Alleen al het idee dat wij dat zitten te eten, doet hem zoveel deugd.

Tijdens zijn zeven laatste maanden is er altijd iemand bij hem, vierentwintig uur per dag. Ik, mijn broer, mijn zus of mijn moeder, die ondanks het feit dat ze al jaren van mijn vader gescheiden is speciaal voor hem halftijds gaat werken. De grenzen van de relatie met mijn vader vervagen stilaan. Dat begint met zijn kotsbakje vasthouden wanneer hij weer eens last heeft van de chemo en zelf geen energie meer heeft, en eindigt met twee, drie keer per dag zijn lakens te verversen, hem te wassen, zijn kleren aan te trekken en hem weer in bed te leggen.

‘Ik ga geen nieuwe flessen
wijn meer kopen, we gaan
proberen om de kelder nog
leeg te drinken,’ vertelt hij.
Hoe langer papa ziek is,
hoe beter de wijn wordt.

Op 19 juni 2003 word ik wakker, sta op, douch, trek kleren aan, ga naar beneden en zie mijn vader liggen. Naast zijn bed, op de grond, tegen de kast met zijn favoriete kookboeken. Hij is nog warm, voelt koortsig aan, maar reageert niet, ademt niet. Hij is dood.

Mijn moeder woont het dichtstbij dus is er als eerste. Een halfuur nadat ik mijn vader heb gevonden, leggen we hem samen weer op bed – zijn drieënvijftig kilo was net te zwaar om het alleen te doen. Het laatste waar ik op dat moment kan aan denken is om hem ergens in een koude schuif in een mortuarium te steken. Dat gaat niet. Dus baren we hem thuis op. Vijf dagen lang. Tijdens een hittegolf. We lenen bij de begrafenisondernemer een gekoeld bed, bij beenhouwers uit de buurt twee mobiele airco's en leggen hem in de eetkamer, omdat we die kamer het best kunnen afsluiten en dus het koelst kunnen houden.

Op zijn sterfdag komt een goede vriend van hem, een tekenaar, langs. Mijn vader heeft hem gevraagd om zijn doodsprentje te tekenen op basis van een kaartje dat hij ooit had gevonden bij Plaizier, een kleine drukkerij in Brussel. Op het kaartje staat een fietser die wuift naar passanten. De man lijkt een beetje op mijn vader, maar niet helemaal en dus werkt de vriend van mijn vader de tekening bij. Op zoek naar adressen vinden we op de computer van mijn vader een tekst voor zijn bidprentje die hij heeft geschreven. Geen idee wanneer hij nog de energie en kracht gevonden heeft om uit zijn bed te komen, aan zijn computer te gaan zitten en die tekst te schrijven, maar hij is er wel. Van één zin heeft hij twee versies opgeschreven, omdat hij twijfelde. Dat heb je met copywriters. We laten die twee zinnen staan en gebruiken de versie zoals ze is.

Als afscheid wilde mijn vader een feest met lekkere hapjes en Chimay Bleue, dat al geruime tijd een rode draad door zijn leven vormde. Op zijn afscheid is er Chimay Bleue en is er catering. De cateringfirma heeft nog gebeld met de vraag of het een probleem is dat ze oranje schorten dragen, want ze hebben nog nooit op een begrafenis gewerkt. Natuurlijk is dat geen probleem. Met meer

dan honderdvijftig man houden we een tuinfeest, eten we lekker, drinken we lekker.

Na het feest en de crematie trekken we naar de plek waar mijn vader naar eigen zeggen het gelukkigst is geweest. Bij zijn eerste verbouwing, van mijn ouderlijk huis, was er geen geld voor containers om bouwafval weg te voeren, en dus werd het bouwafval in de schapenwei achter ons huis in grote lussen gedumpt, met daarover grond, waar gras op groeide. 'In het midden tussen die bergjes kan je liggen vrijen zonder dat ze je zien vanop straat,' zei mijn vader altijd.

Zo'n urne openkrijgen is verdomd lastig, maar als je echt wil, gaat dat. We halen met onze handen de as uit de urne en strooien mijn vader daar uit, voor de notelaar, tussen de bergjes. Waar je kan vrijen zonder dat ze je zien vanop straat.

Bij het eerste afscheid van mijn vader stelde ik mij heel hard de vraag: wat is er mis met mij, dat hij niet wil blijven? Bij het tweede afscheid is die vraag anders: wat is er mis met de wereld, dat hij niet mag blijven?

Intussen heb ik zelf kinderen gekregen en zelf een huis gekocht, dat volledig moest worden verbouwd. Een paar jaar geleden zat ik zelf aan de eettafel met mijn twee zonen en de boodschap: wij gaan scheiden. Ik wilde nooit dat de zesjarige zelf van mijn oudste zoon of de driejarige zelf van mijn jongste zich de vraag moest stellen: ben ik dan niet de moeite waard om te blijven? Intussen heb ik een nieuw huis, dat ik ook aan het verbouwen ben. Maar in die één week op twee dat mijn zonen bij mij zijn, wordt er heel weinig verbouwd. Als er één ding is dat ik mijn kinderen wil meegeven, dan is het wel de boodschap van mijn vader die bij mijn achtendertigjarige zelf het meest is blijven hangen.

Stel geluk nooit uit. Leef nu. Geniet nu. Spaar niet alles op voor later, want je weet niet hoeveel later er nog komt. Geniet nu. Merci, papa.